

PERŽVALGA.

„V. Žin.“ N267, p. m., kunigas J. Tumas savo straipsnyje „Apsileidimas ar boikotas?“ atsišaukia į kunigų laikraščius „Šaltinį“ ir „Nedėdienio Skaitymus“, kodėl jie tyli ir net visai nepaminėję apie rengiamą Vilniuje lietuvių dailės parodą. Kun. J. Tumas sako tuodviem laikraščiam: „nors gi dabar išgirskite naujieną, patalpinkite apgarsinimus ir pradėkite aukas rinkti, nes jūsų tylėjimą prisieis paskaityti nebe už apsileidimą, bet už lietuvių dailės boikotavimą“.

— Nauji laikraščiai:— Rygoje, kaip minėjom, yra rengiama išleisti humoristišką laikraštį „Juokdarį“; dabar, kaip rašo „V. Ž.“ ten pradės eiti, nuo naujų metų, kas dvi savaiti, progresyviškai-kultūriškas laikraštis „Rygos Varpas“. Kun. Dambrauskas rengias: išleidinėti, bene Peterburge, „Draugiją“, apie kurią jau esame girdėję ir minėję perėitą vasarą.

„Kovos“ N1, š. m. yra apgarsinimas, kad šįmet nuo sausio mėn. pradės išleidinėti Chicagoje mėnesinis progresyviškas laikraštis „Svieto Ateitis“, leidžiamas M. G. Valasko. Buvęs „Keleivio“ redaktorius, M. Paltanavičius, kaip girdėt, rengiasi išleidinėti teip-pat mėnesinį progresyvišką laikraštį, vardu „Amerikos Lietuvys“.

— „Liet. Ukininko“ N61 patilpo „Kankinių Kasos“ Komiteto atsišaukimas po antrašu: „Neužmiškime kankinių!“ „Liet. U.“ redakcija apsiima priiminėti aukas kaliniams, tik pažymi, kad komitetas praneštų visuomenei, ką jis iki šiol padaręs, kiek kalinių sušelpęs, kiek jų yra įvairiuose kalėjimuose ir kiek kalinių dabar reikalauja sušelpimo. Tuomet, — sako „L. U.“ — ir patsai komitetas susilauktų didesnio

išsitikėjimo ir aukos gausiau plauktų.

Iki šiol apie kankinių šelpimą Lietuvos laikraščiai beveik visai neužsimindavo, o „Kank. Kasos“ komitetas tik dabar susiprato atsišaukti, nors būtų galėjęs seniai tą padaryti, nes nebuvo pavojaus iš valdžios pusės. Renkamos yra aukos menkesniems reikalams, o kankiniai užmirštami.

— Gavome 1-ąjį numerį leidžiamo Vilniuje dvisavaitinio laikraščio „Lietuvio“, apie kurį neseniai minėjom. Laikraštis pirmėiviškas, nedidelio formato 20-ties pusių, turi ssvyje gerų straipsnių, daugiausiai kalbančių apie apšvietos dalykus ir iš to atžvilgio yra kaip organas „Liet. Mokytojų Sąjungos“. Apie tai, kad jis skiriamas „visuomenei“ ir ar jis, kaip toks, galės pakakinti visus klodus, ar galės išsisaugoti „šalininkų“ ir „partijų“ — bus galima tik paskiaus srpešti. Šis numeris, kaip minėjom, daugiaus tinka mokytojams ir šiaip apšvietos veikėjams.

— Kun. Ambraziejaus leidžiamas Vilniuje mėnesinis laikraštis „Šviesa“, kaip praneša „V. Ž.“, nuo naujų metų einas kas dvi savaiti. Be to dar „Šviesa“ ketinant buti laikraščiu ne grynai ukišku, bet politiškai — tautišku.

— Lenkiško dienraščio „Kurjer Polski“ leidėjas išsiuntinėjo į visus lenkus-leidėjus atsišaukimą apie sutvėrimą tam tikros sąjungos, kurios tikslas bus: apsisaugoti nuo nedorų, t. y. norinčių prigauti, neužmokėti — apsigarsintojų, toliaus — kaip apsisaugoti nuo šmeižimo leidėjų (!) ypatų, ir tt. Bet pats „Kur. Pol.“ yra didis šmeižikas, šmeižia gana nepadoriais žodžiais kas jam nepatinka, — tačiaus ne biauriau už kitus lenkų laikraščius, arba mūsų „Žvaigždę“.

Iš Lietuvos.

Bartininkai, Vilkaviškių pav., Suvalkų gub. (Laiškas rašytas Spalio 10 d. į Škotiją).

Brangus drauge V. S.! Laišką jūs priėmiau, ačiu jums labai žemai. Kaip prašėte jodašimčių atsišaukimo, tai dabartės prisiūsti negalėjau, ba kaip tokias kvailių rašytas popieras, tai kai-kurie mūsų draugai kaip galėdami stengėsi platinti mažais gabalėliais ant vėjo, arba toms netikusioms popieroms rėsdavo vietą ugnij, tai dabartės jų ir gaut nebuvo galima. Tiktai kunigų lapelį, surašytą ant „N. Gadyne“, tai prisiūsiu kitame laiške.

Apie Bartininkus nėra jokios organizacijos tarpe darbininkų; per tai ir socializmas menkai gyvuoja. Nėra tarp mūsų susitvėrusios kokios nors draugijos, kuopos, kaip tai yra kituos Lietuvos kampeliuos; delto čia nėra kam gerai praplatint naudingus raštus ir moksliskas knygeles, nors skaityt ir būtų kam. Streikai šią vasarą buvo beveik visam Bartininkų valsčiui, išskiriant vieną Vilkabalių dvaruką. Streikai visur laimėta, — ramiai, be dragunų ir žemsargių, nors kaip kur sargybiniai ir nusitrankė su višaičiu, bet darbininkam nieko nesakė.

Bartininkuose Rugsėjo 1 d. suareštavo mokytojaus sunų 8 kliausių neva už ginklų gabenimą iš Prusų ir šnipa Delkaus užmušimą, bet suvis neteisinaigai. Valdžia, suprasdama, jog jis eina už žmones darbininkus, o nenorėdama stačiai jį užmušti, įkimšo į tamsią kalėjimo urvą, kad ten budamas jauno se dieno se taptų šaltos žemės prarytas. Valdžia kuobiauriausia elgiasi ir persekioja tokius, kurie mokslus išėję, ir visaip kabinasi ir nors ant nekaldčiausio išranda neva kalte įgrudžia į kalėjimą ir laiko, blogras oras visą sveikatą suardo.

Valdžia jau dabar visai pasiuto ir nežino ką bedaryti. Įvedė „Karės lauko teismą“, kur už mažiausią politišką nusikaltimą be jokių liudininkų ir apginėjų pasmerkia ant mirties. Žinoma, tai ne teismas, ale žmogžudystė.

Jau buvo kalbama, kad sustabdys ir mūsų vienintelį darbininkų laikraštį „N. Gadyne“ ir 3 rugsėjo ką tik nesustabdė, už patalpinimą kiek mūsų caras Mikutis ima algos. Jau mūsų Mikas neįstengia numalšinti žmonių, tai pavedė visą valią policijai, gubernatoriams, kurie kaip pats Mikas gal žmogų užmušti ir jokio atsakymo nebus. Rugsėjo 9 d. į Bartininkus atėjo 40 dragunų, padarė kratą pas kunigą P. Bulvičių ir mokytoją; nors visur iškrėtė ir išuostinėjo, bet nabagai nieko nerado: nė ginklų, nė raštų. Potam nuėjo visi į Gražiškius atpečėtyt monopolį, kur per „ašpažą“ Sausininkų vyrai buvo užpečėtija, o grįždami areštavojo Sausininkų 4 vyrus: P. Šeštakauską ir Juodkojo ukininko 3 vyrus.

Dabartės pas mus pradeda pakilti ir dvarų žmonių dvasia prie socializmo, pamatė, kad socialistai tai jų tikri draugai ir užtarėjai. Tiktai gaila, kad ner kam praplatint reikalingų raštų ir nurod net valdžios nuodėmes.

Su godone Jūsų draugas
J. P., B. kaimo Ukininkas.

Geradarių darbai. Ne-perseniai „Vilniaus Kanklių“ chorvedžiu buvo pakviestas p. A. Kazėnas, gabus vaikinas, pildas nuo tulo laiko Vilniaus dvasiškosios seminarijos bažnyčioje vargoninko pareigas. Per pastarus tris vakarus p. A. Kazėnui drauge su broliais K. ir M. Petrauskiais teko vesti „Vilniaus Kanklių“ choras ir suprantamas dalykas, chorvedžių pavardės kaip afišose, teip ir programose buvo pagarsintos. Pirmuoju du vakaru nu-

sisekė gana gerai; per pastarąjį vakarą teko choras vesti vienam p. A. Kazėnui ir tas jo darbštumas užsibaigė — krizisu. Pasirodo, kad seminarijos rektorius kun. Baiko patyręs apie p. A. Kazėno lankymą į „Vilniaus Kankles“ kaip „do litwomanskiego towarzystwa“ ir skelbdamas „V. K.“ draugiją bedieviška stačiai pasakė, kad jeigu p. A. Kazėnas ir toliau prigulės prie tos draugijos — turės atsitraukti nuo vargonininko vietos iš Seminarijos bažnyčios. Rektorius kunigas Baiko naudodamasis vasomis tiesomis labai nepadoriai pasiėlgė, — tą turės kiekvienas pripažinti. Panašių priemonių vartojimas lietuvių įiegoms jų sostapilyje susilpninti, dar aiškiau apibudina (parodo budą R.) mūsų ponų lenkininkų veikimą ir prie tos nepadorių lenkų pasielgimų faktų begalės prisideda kartas nuo karto dar nauji, dar šlykštesni faktai, kol tikras saikas nebus perpildintas ir galutinu santykių suirimu neužsibaigs prietikiškai tarp lenkų ir lietuvių.

(„Vil. Žin.“)

Kaunas. Iš lietuvių gyvenimo Kauno inestini chronikon šie faktai. Nors Kaunas guli beveik Lietuvos viduryje, bet daugumą čia gyvenančių lietuvių ištautėję ir lietuvių vis dar čia paniekinta. Jau du metu baigiasi, kaip pačioje Lietuvoje turime savo laikraštiją. Lietuva drauge su visa valstybe jau pergyveno gana ilgą revoliucijos galą; buvo pasekmingai sukviestas „didysis lietuvių susivaziavimas Vilniuje“; laimėta kovos pradžia už pradines mokyklas, pačiam Kaune tebegyvuoją draugijos „Saulė“ ir „Daina“, įtaisytas viešas lietuvių-katalikų knygynas, įsteigtos ir steigiamos pradines lietuvių mokyklos ir tt. — Taigi, rodos, daug padaryta tautiškos dvasios pakėlimui, bet Kaune to viso vei-

kimo pasekmės dar mažai tepatėmijamos. Ir tame nėra nieko keisto, tai visiškai suprantamas dalykas. — „Papratimas už prigimimą piktesnis“, — sako priežodis, o čia jiedu abu lietuvių priešai. — Pas mus lietuviškoji miesto visuomenės dalis nuo seno pripratusi prie lenkų kalbos, ir atsikratyti nuo to papročio labai sunku. — Užtat visur mieste ir girdi lenkiškai tebekalbančius lietuvius; pamėgini užkalbinti savo kalba ir persitikrini turįs reikalą su tikru lietuviu. — Teip man atsitiko kelis kart pasikalbėti su darbininkais; iš pradžių lenkiškai, o pagal iškalbą matydama, kas tai per lenkai, perėjau ant savo kalbos. — Teko buti dviejuose spektakliuose, „Dainos“ įtaisytuose, liaudies namuose. Ir čia ant raktuose teko girdėti daugiausia lenkiška kalba. O manau, kad tie vakarai daugiausia lietuvių lankomi. Kartais augštesnis jausmas ima ir pergali paprotį. — Girdejau vieną poną, kuri nuolat su vaikais ložose lenkiškai kalbėjo, bepritariančią chorui, kuomet tasai dainavo tautišką himną!

Netik ką paniekinta Kaune lietuvių, bet lietuvių savo tiesose nuolat esti skriaudžiami. — Paimkime nors kokius dalykus. — Vietinių gyventojų kalba turėtų būti mokinama visose valdžios mokyklose izdo lešomis; to reikalauja elementariška teisybė, nes visi valdininkai, tarnaujantieji žmonėms, privalo tą kalbą mokėti. Bet šitoji žmonių teisė negreitai bus gyveniman įvykdyta. Dabar nors lietuvių kalba išguldoma vietinėje vyrų gimnazijoje, bet tik tiems, kurie nori mokytis; už mokymą jie turi skyrium mokėti. Dar didesnė skriauda daroma kaimuriams lietuviams-gimnazistams, išguldant tikėjimo mokslą. Nors tai priverstinis mokslo dalykas, bet vienai lietuvių kuopai paskirta mokslo valan-

dos ne tame laike, kuomet išguldomi visi priverstiniai dalykai, bet prieš tąsias valandas, nuo 8 lig 9 val. ryto. Tokiu budu tie maži vaikučiai priversti po šešias valandas gimnazijoje sėdėti. Lenkams gi paliktos tikėjimo mokslui valandos, paskirtos tarp kitų priverstinių dalykų. Gal, vyrų gimnazijoje lenkų daugiau, negu lietuvių, bet toks tikėjimo mokslo paskirimas visgi neteisingas ir daro lietuviams skriaudą. Jeigu jau negalima lietuvių ir lenkai drauge viename kambaryje ir vienu laiku mokytis, tai priderėtų dalyti tarp jų valandas ankstybasias su paprastomis.

Petras Leonas.

(„V. Ž.“)

Panevėžys. (Kauno gub.) Mergaičių gimnaziją. „L. Uko“ N57 buvo minėta apie sumanymą įkurti Panevėžyje mergaičių gimnaziją. Vienam miestui įkurti tokią gimnaziją sunku. Taigi tie 62 valsčiai, kurie gavo užkvietimą prisidėti prie gimnazijos užlaikymo, turėtų paskirti per savo nutarimus pinigiską pašalpą nors iš žemės kapitalo (kurs yra susikrovęs iš žemės mokesčių liekanų). Jie teipogi per tuos nutarimus turėtų reikalauti, kad lietuvių kalba turėtų kuoplačiausias tiesas ir kad galėtų dalyvauti taryboje tos gimnazijos globėjai. Prisidėjimas valstiečių svarbus tuo, kad dalyvaudami globėjų taryboje jie su lietuviams miestiečiams galėtų paturėti lietuvių reikalus. Be valstiečių dalyvavimo galima tikėtis, kad lietuvius miestiečius užkalės sulenkėję dvarininkai ir miestiečiai, o taipogi žydai ir rusai.

Ukmergiečiai vilioja pas save Panevėžio lietuvių kalbos mokytoją p. Joną Jablonskį. Jie malonėtų, kad jis užimtų vietą direktoriaus įkuriamojėje Ukmergės vyrų gimnazijoje.

J. Kozakevičius.

Vilnius. Gruodžio 9 d. (nedėdienyje) Pranciškonų muruose buvo lietuvių-tarnaičių prieglaudos pašventinimas. Susirinko tarnaičių apie 150. Nepriklausančios prie taisomos prieglaudos tarnaitės nebuvo įleidžiamos. Atvyko penki kunigai ir keliatas lietuviškųjų šeimynų.

Ta tarnaičių prieglauda yra globoje Vilniaus Savytarpinės Pašalpos Draugijos. Prieglaudos butas susideda iš dviejų kambarių ir virtuvės. Yra tenai 12 lovų. Norinti prisirašyti prie prieglaudos tarnaitė turi įmokėti metams 2 rubliu.

Virbalis (Vilkaviškio pav., Suv. gub.). Čia susitvėrė ir valdžios tapo užtvirtinta ukininkų draugija „Pradžia“. Nariai įsteigėjai 8. Metinis įmokėsnis 6 r., įstojant 10 r. Draugija veiksianti Kybartų, Alvioto ir Žaliosios valsčiuose. Tikslas — medegiškojo ukininkų stovio pagerinimas. „Pradžia“ nieko bendro su „Žiburium“ neturi.

Skapiškis (Zarasų apskr.). Tamsūs žmonės nesirupina apšvietimu. Čia dabar nebėra mokytojo: tas, kurs buvo, atsitraukė, nes alga skiriama mokytojui labai maža. Kaimurie labiaus susipratusieji norėtų susitarę, parsikviesti mokytoją, kurs keliatą sodžių aprupintų, bet tamsieji kaimynai neprisideda. Pernai, „laisvių metu“ p. Kozela Vovadavų dvaro savininkas, buvo žadėjęs duoti mokyklai žemės dešimtinę, medegą namui pastatyti ir kas metai po 100 r.; tiktai reikalavo, kad žmonės medžius susivežtų ir kad toje mokykloje viskas būtų išguldinėjama lietuvių kalba. Buvo jau pradėję vežti medžius, bet kilus reakcijai geresnieji pateko į kalėjimus, tada tai ir suvežtus medžius išvoge.

Kozela nebenori duoti mokyklai kas metai po 100 r., aiškindamas tą savo nenorėjimą.

mą sunkiais metais, bet melėgą, žemę ir pradziai 100 r. ir dabar žada. („L. Ukin.“)

Musu apszvietos reikalai.

„Žvaigždės“ N49 — 1906 m. ant pirmo puslapio yra paminėta, kad tulas Kazys Mekšras pabaigęs kokią ten „pramoniškos“ dailos mokyklą ir tapęs pakviestu į tą pačią mokyklą už mokytoją. „Tai gi garbė Lietuvai, — sako „Ž.“, — kad nors vienas jos sunus pasiliko vadu mokslinėje ir pramoniškoje pirmžengystėje apšvičiausios ant svieto tautos“. Keista tai yra garbė, kad lietuvys, bent kiek apsišvietęs, nieko gero nėra padaręs ir kaip matyt nė neketa ką gero daryt savo tautai, nors mato savo brolius vargstančius tamsybėje ir nežinės klampynėse. Ne garbė Lietuvai, kad ji pagimdo vieną išgamą daugiau, bet ji turi rankas užsidėjus verkt, verkt ir apgailėstaut savo likimą, jog ir vėl vienas, kurs gimęs ir augęs Lietuvoj, gėrėjęsis jos grazybėmis ir gaivinęs savo protą jos tyru oru, įgavęgi kiek įiegu apleidžia ją ir nubėga į svetimą abazą mokytojų, kurie to visai nereikalauja, užmiršdamas savo žmones—lietuvius, kuriems jis teip reikalingu but buvęs.

Ar tai ne gėda dar laikraštijje garsinti tokį nemalonų apsiereiškimą, jog kada tarp 400,000 Amerikiečių—lietuvių nėra nė vienos padorios lietuviškos mokyklos, tada mus kunigai (kaip tai su tuo Mekšru buvo) išleidę savo giminaičius į mokyklą parsamdo juos tarnaut svetimtaučiams, kaip ir tyčia, rodos, norėdami tuo da labiau mus išjuokt ir pravardžiuoti už mūsų tamsumą.

Vienok mus „dvasiškija“ rustauja, jei kas nepasiskubina juos pavadint tautos ir tautiškumo palaikytojais. Kada kunigai šiandien dar tebeturi

įtekmę ant tamsios liaudies, jų privalumu butų stengties pakelti protiškai tą liaudį, jei nenori užimt vietą ant juodojo mūsų istorijos lapo, vienok ne teip yra. Pinigai yra renkami iš tamsunėlių statymui savo haremų, — arba kaip mes esame papratę vadint — kličistorių; kada apšviestėsnes tautos stengiasi tas institucijas kaipo usnis iš dirvų išnaikint, kada panašios įstaigos pavirto į juodą tautų gyvenimo dėmę, tai mes, sekdami pirmųjų šimtmečių religišku idijotų pavyzdį, pradedam jas veisti. Turim Amerikoj su viršum 40 lietuviškų bažnyčių, kurios apskritai imant kaštuoja Lietuvos vargdieniams apie po 25 tūkstančius dolerių, tai visos sykiu — apie vieną milijoną dolerių. Vienok neturim nė vienos doros lietuviškos mokyklos. Sakiau: turim bažnyčias: Tai netiesa, mes jų neturim, bet išstatėm jas svetimtaučiams vyskupams su pagelba savo tikrų brolių—lietuvių—kunigų. Ir da tie nelaimingi romišku ir hebraišku mytų vergai piktžodžiauja ant bundančiųjų mūsų vargšų—darbininkų, buk jie esą kosmopolitais, t. y. žmonėmis nepripažįstančiais tautybės, kada jie patys parduoda lietuvių dušią hebraiskam Jehovai, niekad neturėjusiam reikalo lietuvių iš Egipto žemės vadzioti, o kuną ir dvasią Romos despotui. Ar jau kova už buvį nebduoda mums kitos išėigos ir priverčia tapti pardavėjais savo brolių kitaučiams? Bet jei jau tas budas pragyvenimo teip geras, tai kodėl jūs, lietuviškoji Amerikos kunigija, nebeturit jokio jausmo nuvargintai tėvynei ir jos sunams? Išstatydinot murus, kurie yra vien jūs kosmopolitiškosios vergijos agitacijos vieta; privertė jus tą daryt sunkios gyvenimo sąlygos ir pačių žmonių tamsumas, bet dėlko nieko neveikiant tautos labui? Vien jūs atzagareiviš-

kumas perskėlė mus į dvi dalis, kovojančias viena su kita ir silpninančias tautos spēkas. Ar tai jūs vis negalit itiket, jog žmonės žengia pirmyn ir joks ultramontantiškumas jų nesuturės, teip kaip netikėjo jus pranokėjai, jog žemė apie sulę sukasi ir „dvasės šventos vedami negalėjo paklysti“?... Dabar turėt surinkę į \$5000 kokiam ten negražaus vardo namui—urvui tamsybės ir fanatizmo, — ar neverčiau likti žmonėmis ir eit jų eilėse? Kam bereikalingas ramstymas sutrunėjusio Romos tyranizmo, kada jo gyvenimo dienos suskaitytos? Ar ne verčiau padėt šviesti mūsų vargingus brolius? Mes Amerikoj turime į 100 jaunų mokslaeivių, kurie yra privesti trunkyties po visokius užkampius ir trinties tarp svetimtaučių, geriau įsteigkit lietuvišką universitetą, ar akademiją bei prisiruošiamąją mokyklą. Kiek yra svetimtautiškų mokslieškų įstaigų, kur skaitlius mokinių nesiekia 100, o vienok jos gerai išsilaiško. Įsteigus gi tokią mokyklą lietuviams, parkvietus gerus mokytojus ir padarius prekes ne augščiausias už mokslą, įmetų laiką netilptų mokiniai jos muruose. Sunki but pradzia, bet dalykas pasiekiamas ir garbingas. Per 25 ar 30 metų mums gyvenant Amerikoj, išskyrus kelių draugijų susitvėrimą, mes dar nieko ne nuveikėm, kuo galėtume pasigirti prieš svietą. Įsteigimas gi universiteto atneštų naudą didesnę, kaip 50 senmergių kličistorių, arba 500 pardavyklose ir prekiavimo vietose ariams pasamdytų bažnyčių. Nereiktų tada nė apšviestėniems lietuviams, panašioms Mekšrui ir daugeliui kitų, pardavinėt savo gabumą svetimtaučiams.

* * *
Kalbant apie mūsų kunigų neveikimą tautos labui, negalima pamiršti nė „svietieškųjų”

apšviestunų. Mes turim Amerikoj apie 10 daktarų, apie tiek advokatų ir nesuskaitomą (nes jie niekad nepasirodė) burelių žmonių, pabaigusiu augštėnius arba vidutinius mokslus. Bet kiek gero mes suvargę, nuskriausti, tamsūs darbininkai iš jų turim? „Reikia mums apšviestų vyrų, kurie mūsų tautą vestų!“ — šaukia užsidegęs patrijotas. Teip—reikia, ir mes jų pakaktinai turim, nors pamatyti juos (apšviestunus), kaip jie yra gabūs tautai vesti — o nelaimė — negalim, nematom! Išskyrus vieną—kitą laikraštinišką ir nuskurdusius darbiuinkus, kurie šaukia, agituoja, vienija žmones, mūsų apšviestunų nė nematom, jei bent tada pamatom, kada esam su reikalu priversti nueiti, kaipo prie „tautiečio“. Visi jie miega, arba dirba vien ypatingai gerovei, tauta ir darbininkų reikalai pas juos yra paslėpti nežinios skryniose. Net mūsų garbioji „Aušros“ draugija, kuri šelpia vien „dirbančiuosius ant tautos labo“, neįstengia pastatyt ant lietuviškos arenos bent vieną „vadovą“, „tikrą darbininką“.

Tokiu budu ko mes sulauksim, sėdėdami rankas sudėję? Man—ding, laikas mums kibti prie darbo! Sunku yra padaryt kokią sąjungą su atzagareiviais kunigais, bet juk ne visi jie yra tokiais, yra ir žmonės su geroms, lietuviškoms širdimis, todėl visi darban! Pradėkim tvėrti darbą naują, naudingą. Mano propozicija yra tokia:

Įkorporuot draugiją su tam tikru vardu ir atsakančiu kapitulu įkurimui Lietuvių Mokslo Įstaigos.

Šėrus (akcijas) pardavinėt bent po kokį \$100.

Aprinkus gerą vietą tinkamą ir prieinama lietuviams (padėkim — Mass. arba Conn.) apipirkti žemę ir statyt namus, ir pradėt mokslą, kaip greit galima.

Apie išpirkimą šerų negali but abejonės. Pasituri lietuviai (kurių mes Amerikoje pakaktinai turim) tokiam reikale nupirks kelias arba ir kelio lika šerų; mūsų tautiškos draugijos ir susivienijimai tą pat padarys, o be abejonės gautume pašelpą ir iš didžiosios Lietuvos podraug ir nuo Amerikonų, ir gyvavimas but užtikrintas.

But geistina išgirsti apie tą reikalą ir nuo daugiau žmonių ir apšviestiesnių už mane, ir jei ateities išžiura but netamsi, kada nors ateinančiame (po Philadelphijos) politiskame Amerikos Lietuvių Susivaziavime mes galėtume pradėt aktyvišką darbą.

Tautietai! nenusviesk to įnešimo, apsvarstyk ir pranešk ką mislini, pastumėdamas tą uždavinį prie greitesnio įvykdi nimo. *Parcė iš Pažvelsio.*

Plėšikų ir šnipų galabinimas.

[Atsiminimai vieno revoliucionieriaus, pabėgusio į Ameriką 1906 m. pavasarį, buvusiojo sąnario L.S.D.P. Zanavykų kuopos (dabar „Pilviškių rajono“)].

Sausio 15 d., 1906 m. Griškabudžio (Naumiesčio pav., Suv. gub.) buvo užpuolimas ant šnipų. Tas įvyko tokiu budu.

Sausio 3 d. Viliušių kaime pas Juozą Bilekį, ukiniką, buvo nužudyti 3 vagys, kurie buvo besistengia jį nudėti ir paskui jo turtą išplėsti. Bilekiui perdurė galvą su šake, bet jam pasisekė ištrukti. Iš trukęs nubėgo pas kaimynus. Kaimynai tuojaus susirinko ir suėmė vagis; pasirodė esą du cigonai ir du lietuviai — nepažįstami, kur ten nuo Nemuno. Kaimiečiai tuojaus padarė teismą ir nusprendė nubausiti mirčia. Nubaudė ir užkasė šilakalnyj.

Pranešus apie tai valdžiai, ta paliepė revidavoti vagių kunus. Sausio 14 d (p. metų) atkako iš Naumiesčio daktaras ir filšerius su žemsargiais ir kazokais, kurių buvo apie 20. Nuvėję į šilo kalną atkasė negyvėlius. Revidavoti tą dieną nepabaigė, tai nuvažiavo į nakvynę į netolimą Kasparavičiaus dvaruką (Karčrudėje). Apsinakvojus čia jiems, tiems daktarams ir kazokams, atsitiko nelaimė: Susirinko (keturių) kaimų jaunuomenė su ginklais, kokius kas turėjo, suėjo į girią. O ten, apie Karčrudę, tanki giria, čia pat abiem pusėm dvaruko. Suėjo tie vyrai, nors tai buvo be organizacijos, bet visi supranta revoliuciją, caro valdžios naikintojai, — ir apie 10 valandą vakare pradėjo šaudyt iš šautuvų ir revolverių; šovė triobų viršum. Pajutę ponai ir kazokai puolė prie arklių ir išnėrė iš dvaro nežiurėdami kur kelias... Jie nežinojo kelio, o prie to da naktis, tai paklydo; nusibaladojo tą naktį net į Sintautus (apie 4 mylios), ir paskui parvykė namo, į Naumięstį.

Kazokų Naumiestyje tada buvo mažai. Vyresnybė nutarė tuos pačius paskirstyt po kelis ir išsiuntinėt po miestelius ir bažnytkiemius, kur suradę kokį šnipą ar vagį, su jų pagelba ims gaudyt anuos kaltininkus.

Tuojaus tą žinią iš Naumiesčio gavo socijaldemokratų kuopa, dabar pasivadavusi Pilviškių rajonu; be to išgirdo, kad kai kuriems draugams ir kitiems nužvelgtiems grėšia pavojus iš Griškabudžio... Greitai mūsų draugai teroristai — 6 ypatos — susiruošė ir nuvyko į Griškabudį. Tai buvo utarninkas — sausio 15 d., — turgaus diena; taigi žmonių Griškabudjy buvo nemažai; vienok visi trys žemsargiai ir šnipas Jonas Bukšnys tuojaus patėmijo atvykusius

draugus ir suprato, kas čia gali išėiti. Bet nedrįso kabintis prie revoliucionierių, — laukė mat daugiau pagelbininkų savo brolių-kazokų, — taigi visi keturi, matomai slapstydami, suėjo į traktierinę Juozo Bliuvo, kuris už šnipavimą buvo nugalabintas 7 d. sausio.

Draugai nusiuntė vieną iš savo tarpo į karčiamą paklausyt ką jie ten kalba. Sugrįžotas mūsų draugas ir sako, kad nematęs jų. Tada mes vieną iš mūsų teroristų išrinkom, paėmėm iš jo ginklą ir proklamaciją ir nusiuntėm į karčiamą. Kaip tik jis įėjo į aludę, tuojaus iš kambario išspruko šnipas ir 2 žemsargiai ir nutvėrė mūsų draugą. Nesulaukdami draugo, užšnekinom vieną pažįstamą žmogų, išėjusį iš aludės, ir tas pasakė, kad „vieną jau suraštavojo“.

Mes užsidegėm tokia ugnia, kad net nematėm kur einam, ir nė žodžio netarę tuojaus apstojom butą.

Du žemsargiai ištruko iš mūsų, o vienas liko su šnipu saugoti suimtąjį. Nuėjom į kambarį, kur laikė suimtą draugą, radom šnipą sėdintį ir du revolveriu turintį rankose. Tuojaus iš mūsų pasirodė keli šuviai. Sukrito mūsų šnipas... Mūsų draugas išbėgo, ir da kelis kartus buvo paleisti šuviai. Buvo mažai laiko. Bukšniui buvo persauta dešinėji koja, o žemsargiui kaklas; tas krito į trečią dieną.

Teroristai nuėjo savo keliais, sušukę keletą kartų: Šalin šnipai, išdavikai! Šalin caro valdžia iš Lietuvos!

Politiszkos žinios.

Maskolija.

Šiuo tarpu eina tikra teroro rugepiutė: neseniai nudėtas kunigaikštis Ignatjev ir Peterburgo policijos viršiniakas Launitz, o šią savaitę, seredoj nudėtas Peterburge garsusis

Janarolas Pavlov. Jis pragarsėjo ypač tada, kaip karės ministeris Rudigeris jį nusiuntė į buvusiąją dumą, kuri užklause valdžios (interpeliovo) apie žudynes Pabaltijos krašte. Pavlovas nuėjo į parlamentą išteisingi tuos valdžios darbus ir karės teismus. Visa duma sujudo išvydus tokį budelį ir nedavė jam nė žodžio išstart šaukdama: „Žudytojas“, „Budelis“, „Užmušėjas“.

Jis vienok su šaltu krauju tą priėmė ir nuėjo nuo kalbyklos. Pavlovas turėjo didelius dvarus. Taigi išvaikius dumą, jis suorganizavo tam tikrą sąjungą, kurios tikslas buvo apkovot visus radikališkus užmanymus apie atšalinimą didžiųjų žemvaldžių žemės ir dalinimą jos kaimiečiams.

Pavlovą nušovė septyniais šuviais, vaikščiojant jam po kariumenės teismo sodą. Sako turėjęs koks teismo valdininkas praneštį teroristams, kada janarolas išėjo pasivaikščiot, nes jis retai ten eidavo ir į sodą pašaliniai nėra leidžiami. Terorista buvę persirėdę į teismo valdininką. Nušovęs Pavlovą mirtinai, jis leidosi bėgti, šaudams, kas jam kelią pastojų; teip nušovė miestsargį ir pašovė vieną vaikiščią. Sugavo. Linksma buvo, juokavodamasis atsakinėjo kvotikams ir gyresis, kad jam lengvai pasisekė. Pėtnyčioj valdžia jį nubaudė mirtim, nesužinojus jo pavardės nė šiaip nieko neišgavus. Revoliucionieriai teroristai pranešė ir adm. Dubasovui, kad jam eilė tuojaus ateis. Caras ir stovi toj eilėj ir dreba nabags, vienok savo papaikimo arba švento tėvų palikimo nemeta.

Labai gambiai revoliucionieriai išgelbėjo nuo mirties 6 savo draugus Odesoje. Prieš pat nugalabinimą valdžia gavo iš Peterburgo šifruotą (slaptaraštį) telegramą neva su parašu Pavlovo (da prieš jo galą), kaipo vyriausio karės teismo

prokuratūriaus, kad buk carui paliepus vieton mirties turi but amžinoji katorga. Teip teismas ir nusprendė. Paskui pasirodė, kad telegramas buvo ne iš valdžios; bet pagal įstatymus syki išduotas nuosprendis negali but jau permaintytas.

Policijos valdyba dabar nežinomų mirtim nubaustų revoliucionierių išsimislijo nukirtus galvas įdėt į spiritų, kad kada-nors galėtų pažint kas per viens. Fotografijos, iki šiol ką buvo tam tikslui nutraukiamos, ne ką giliuodavo. Gerą valdžia sumanė revoliucionierių muzėjų!

Įstabi zinia pasklido, kad caras savo ukazu paketino but pats valstybės tarybos pirmsėdžiu busimamjame parlamente ir panaikysias karės ir laivyno ministeriją. Tą daro dėlto, kad busimoji дума negalėtų daryt valdžiai užklausimus iš tų ministerijų darbų, kaip ir karėslauko teismų ir tt. Tai reiškia: kariumenė su tais teismais bus po ypatinga caro globa, ką jie darys, tai caras darys, o дума neturi tiesos kritikuoti carą. Caras tokiu budu ima didelę ant savęs atsakomybę. Ir prieš jį jau tik švyščioja... bombos.

Po Launitzo užmušimui caras buvo baisiai persigandęs, bet atokęs ir savo patarėjų priešneketas išleido minėtą ukazą. Vienok tuo, užmušus Pavlovą, vėl caras pradejo drebėti už savo kailį. Telegramas Amerikos laikraščiams praneša, kad visas caro namas su ministriais apimti baime; caras tvirtai tikis, kad pateksias revoliucionieriams; nevaikščioja po sodą, kaip paprastai, sveikatos jieškodams, nes bijo, kad ne sutiktų teroristą; sėdi sau rumuose.

Lodzuje ketverge užmušta žandarų pulkauninkas Andriejev.

Amerika.

Senatas ir kongresas da neliauja perkratinęję dalyko apie panaikinimą negrų kareivių pulko. Vieni stoja už prezidentą Roozeveltą, kurs tą pulką savo legališka jiega panaikino, kiti jį smarkiai kritikuoja. Ar šiaip, ar teip—negrai—kareiviai tai toks geras kapitalistų valdžios įnagis, kaip caro kazokai. Dėlto gal ir kaltina prez., kad per daug savo galybe gerėdumasis panaikino tokią parankią kariumenę už kokį ten nedidelį nepaklusnumą. Negrų dabar savo keliu kerštauja ir daro suokalbius ant buvusių savo vyresniųjų, kurie prisidėjo prie to panaikinimo. (Per naujus metus tik du negrai atėjo pasveikinti Roozeveltą, o kitais metais budavo eina tikros delegacijos).

Kongrese yra paduotas sumanymas apie taisymą prieplaukų, upių ir kanalų, kas, jeigu bus priimta, labai daug kaštuos, apie 73 milijonus. Tai bus kaip ir antra Panama.

Panamos kanalo darbai jau zinoma, kaip blogai eina.

Roozeveltas buk pats prižiūrėsią tuos darbus, Bet jis nori, kad republikonų partija ir vėl jį nominuotų į prezidentus, o kaip važinės tankiai į Panamą, tai nuo rinkimų politikos atsitolįs ir gal bus apleistas... Beto yra sumanymas pridėti prie konstitucijos priedą, kad prezidentaut galima butų ne daugiau kaip du terminu. Roozeveltas baigia antarą tarnystę, bet pirmoji yra tik pribagimas užmuštojo prezid. McKinley'aus, tai jis ir tam įstatymui įvykus galės spirtis prie prezidentūros. Bet patys republikonai to nenorį, buk dėlto, kad trustus imas „už sprando“, kas, zinoma, tik komedija, nes trustai da labiau tarpsta ir visuomenę sunkina pakeldami už pirkinis kainas ir įvairioms suktybėms.

Isz Amerikos.

Nauji trustai.

Juo prez. Roozevelt labiau „persekioja“ trustus, juo jie labiau tarpsta ir dauginasi. Pernai rudeniop susijungė į trustą zuvinių pirklių kompanijos (to trusto vyriausoji stovyne Massachussets valstybėj); dabar gi Washingtono valdžia giriasi susekus, kad anglies pirklyba esanti susirišus po visą Ameriką, teipgi ir rąstų (medžių trioboms statyti) pirkliai yra susijungę.

Anglies trustas neva nesirodė teip aiškiai, bet jis matomai buvo ir seniau ir dabar yra ir bus, nežiurint į tai, kad tų pačių trustų valdžia, su prezidentu Roozeveltu pryšakyje, neva kelia prieš juos „revoliuciją“.

Štai dabar Philadelphijos „North American“ praneša, kad sausio 12 d. New Yorke galutinai susitvėręs, šilkų trustas, kurs busias žinomas kaip „American Silk Company“. To naujo trusto kapitalas—22 ir pusė milijono dol.

Rockefelleris vėl paaukavo universitetui.

Šiuo tarpu paaukavo 2 mil. dol. Louisvilles universitetui; Anasyk—3 mil Chicagos universitetui. Per metus prisikimšęs į kišenius 60 milijonų dol. gryno pelno, Rockefelleris lengvai gali paaukaut 5 milijonus mokslui, kuris jam tarnaus...

Emma Goldman areštuota.

Garsioji kalbėtoja anarchistė Emma Goldman vėl areštuota New Yorke nedėlioj, už prakalbą, kur ji pripažino terorizmą. Susirinkimo vedikas John R. Coryell ir areštuotas. Paleido už kauciją.

Geležinkeliai teisinasi.

Kansas valstybės geležinkelių kompanijos išleido į visuomenę atsišaukimą kuriame tei-

sina savo „šposą“, kad visuomenė turėjo šaltį kęsti negaudama anglių, kurių kompanijos neatgabendino, kaip jau buvo minėta, prieš kalėdas. Teisinasi, kad mažai buvę vagonų, o prekyba labai buvusi sujudusi, tai geležinkelių valdyba negalėjusi gauti rodos. Toliaus žada tuojaus pradėti statyt daugiau vagonų, tai kitą syk esą tas neatsitiks. Tas teisinimasis yra visai paikas ir visuomenę nepertikrina, nes ji žino, kad per „anglies badą“ buvo 6,000 vagonų dyki. — Kompanijos išleido tą atsišaukimą po to, kaip valst. gubernatorius savo atsišaukime jas apkaltino, kad tyčia tai darę su tikslu pakelti anglies kainą.

Teatro trustas.

Prie ilgoko Amerikos trustų skaičiaus prisideda da vienas trustas—teatrų arba vaidinimų, New Yorke tik ką valdžios „susektas“ ir jau pastatytas prieš teismą „Grand Jury“, už „kompiraciją“, t. y. paslaptinius pasidarbavimus arba šelmystes ir suktybes, darytas su kainomis bilietų, aktorių algomis ir papirkimu teistojų. Susijungusios komp. neturėjo tiesos pakelti jokio užmokesčio, kaip buvo sutarta. Tas išėjo į aikštę teip: vieną tų kompanijų—Klaw & Erlanger Co. kelis syk apskundė kas ten bet ji vis išlaimėdavo; trečią syk skundikas nesulaukdamas bylos, pasiteiravo ir rado, kad teismas papirktas ir byla užmesta, nes kompanijai ji nepatikus... Byloje pasirodė ir daugiau tokių kompanijų išvien ginančių savo biznį.

Illinois valstybės skundžia geležinkelio Central kompaniją, kuri ją prigavusi tuo, jog ilgus metus naudojusias privilegijoms ir nemokėjusi mokesčių. Skundžiama už 4 ir pusę milijono dol. — Daug tokių striuopavimų komedijų!..

Zemės drebėjimas.

Pennsylvanijos valstybėje pereiną ketvergą ir paskiaus buvo nesmarkus žemės drebėjimas 12-oje paviety. Holliday-sburge, Blair pav., tuo tarpu eksplodavo keli tonai parako, tai tén mányta, kad nuo to žemė drebėjo, bet ne. Plymou the teipgi langai barškėjo ypač toj miesto dalyj, kur redakcija; daugelis mano vienok, kad tai paeina nuo brékerio ir kasyklų mašinų, ypač kad pereiniais metais gana tankiai čia buvo jaučiamas žemės drebėjimas.

Šiuo kartu drebėjimas kur kas smarkesnis buvo Europoj: Nervegijoj buvo girdėtis trenksmai kai perkunijos, Švedijoj irgi.

Sveria tik 625 svarus.

Appletone, Wis. gyvena ne-gras Charles Koran, kurs sveria 625 svarus; augščio tur 5 pėdas 5 col., o storumo, tai storiausias bus žmogus visoje Amerikoj. Jis eina ant parodos už pinigus.

Iš Lietuvosku dirvu Amerikoje

So. Boston, Mass. Gruodžio 30 d. atsibuvo viešas susirinkimas su dainoms, muzike, prakalboms ir deklamacijoms, parengtas vietinės Lietuvos Dukterų Draugystės. Susirinkimė O. B. paaiškinus draugystės tikslą ir užkvietus prisirašyt, perstatė kalbėtoją V. Rauną iš Brockton'o, kuris suorganizavo minėtą Dr-tę 1903 m. Kalbėtojas aiškino reikalingumą organizacijų ir naują prigulėjimą prie jų kaip vyrų, taip ir moterim. Ona Aviečiūtė žaidė solo ant smuikos du kartu su pritarimu pijano; ant pijano žaidė, p. M. Karbauskas. Iš So. Bostono kalbėtojai buvo: P. Latvinskas, J. Zubas, J. Adomavičia, J. Naveckas, iš West Lynn, Mass. S. Gilius, Lilijana Ta-

čiulauskiūtė žaidė solo ant smuikos ir ant pijano, teipgi ir eiles deklamavo „Paliovė griaut ir baubt kánuolės“ ir kitas:

Bažnytinis choras po vadovyste M. Karbausko padainavo „Lietuva tėvyne mūsų“, „Birutą“ ir „Teip miela man yr tėvyne“. M. Rimkiūtė deklamavo iš Vaičiailio eilių. Kalbėjo J. Žvingilienė, ragindama skaityti naudingas knygeles ir laikraščius, priminė ir reikalingumą sušelpiti papuolusius į kalėjimus už laisvę nuvargintos liaudies po Maskolijos valdžia ir kovai pasišventusius už visų Rusijos žmonių tiesas, kur ir mūsų tėvyne Lietuva po sunkiu jungu prispausta.

Ona Matulaičiūtė ir M. Rimkiūtė, užrašinėjo aukautojų vardus. J. B. Smelstorius, K. Šidlauskas, J. Steponaitis, R. Kentras, Juokų Jonas O. Baronaičiūtė S. Gilius (iš W. Lynn), Z. Jankauskas ir J. Blažis (iš Lawrence) po 1 dol.; J. Sribikiūtė, S. Sribikiūtė, J. Zubas, P. M. Stanis, L. Grikštas, po 50c.; O. Venienė, O. Aviečiūtė, M. Racevskienė, M. Karbauskas, J. Galinis, J. Adomavičia, ir K. Baronaitis po 25c. Draugės M. Stenkevičiūtė, A. Strakauskienė, M. Raulinaitienė, J. Žumgilienė ir O. B. perėjo per susirinkusius, tai iš viso suaukauta \$30,00 iš katrų pusė t. y. \$15,00 kankiniams — pasiūsta kasieriui J. J. Paukščiui ir kita tiek L. S. D. P. — pasiūsti p. T. R. Dudai.

Su šiuomi ištariu širdingą ačiu visoms draugėms ir draugams, dalyvavusiems susirinkime. Vardan L. Dukt. D.

Ona Baronaičiūtė.

Hazleton, Pa. Čia iš 45 kuopos S. L. A. užsiėda pašelpinė, laisva, tautiška-darbininkiška draugija. Per mitingą laikytą 6 d. sausio be maž visį sąnariai, kurių skait-

lius užaugo jau net iki 62 (pernai tuo laiku buvo 4—5), nutarė įkurt prie kuopos pašelpą ligoje, sudėjo, po 50c. ir tuos pinigus pakol paliko pašelpą kuopos kasiėrių Vincą Maslaucką. Konstitucijai išdirbti išrinko komitetą į kurį įeina keturi vyrai: Motiejus Merkevychius, Jonas Kirtiklis, Mikolas Bartuševychius ir Kazimieras Viliušis. Draugystė naudosis čarteriu S. L. A. ant tokių išlygų, kad į ją nebus priimtas nenorintys prigulėti prie S. L. A. Kitam mitinge (pirma nedėlę vasario mėn.), bus skaityta ir apsvarstyta kiekvienas skyrius naujos konstitucijos, bus renkamas vardas draugystei ir nuo to mitingo bus priimami į dr-tę su įstojimu pagal metus. Jos reikalingumą pagimdė viešas rašų kun. Dielininkaičio „bosavimas“ vietinėse bažnytinėse dr-tėse. Iš tos priežasties daugumas anas pradėjo pamest, o prisirašė prie 45 k. S. L. A., emė agituot už tvėrimą laisvos dr-tės. Prie draugystės prigulės vien tik vyrai, o moters liks po senovei S. L. A. tiktai.

Kun. Dielininkaitis iš to didelei nekantantas ir rašinėja į kuopą laiškus su skundais ir meldimu, kad ta atstatyta nuo viršininkystės savo pirmininką Motiejų Merkevychių. Bet kuopa paprašė kunigėlio nesiikišti ne į savo dalykus, per ką turėjo nutilti. Kuopa gana gerai laikosi ir vis daugiau sulaukia norinčių prisirašyt.

Daironų Motiejus.

Pittsburg, Pa. Linksmiantės per kalėdas, paaiškinus vienam draugui sumesta tapo 2 dol. 75c. revoliucijos reikalams (skiriame L.S.D. Partijai). Nors tai maža auka, ale vis bus carui viena kulka. Surinko Adomas Paulekas savo namuose (Pakvituota pereinam Nr. Ten įsibriovusi klaida. Siame Nr. atitaisyta. Red.).

A. Paulekas.

Wilkes-Barre, Pa. Kaip buvo minėta pereinotoje korespondencijoje — nuo mūsų tautiečio čia aplamai nėra ko daug tikėtis. Jojo sąmonė menka, labai menka. Labiausiai žvalėnių ir rimtesnių pažiūrų žmones gal ir ant pirštų išskaitytum. O lietuvių čia netruksta. Plynia tikėtai žino, kas teip pašėlusiai uždobia jų mislį. Viskas, kas tik atsiranda naujesnio, tuo pareina jiems „į kelią“. Šitai pavyzdžiui paimkime, kad ir tą pačią „Kanklių Aido“ draugijėlę. Nespėjome dar draugai nė per duris parapijos grįžios išėiti, kur sutarėme susijungti į draugiją, o jau tuo pasklido paskalas apie „šliu-parnius“... O kodėl? Vien tik dėlto, kad toji draugija ne pašelpinė ir kad ne bažnytinė. Bet pavambrijo, pavambrijo, kam liežiuvis panižo ir apstojė...

Nė, o kas-žin kodėl apstojė? Idomu lyg būtų žinoti! — Hm... Kodėl kas-žin kvailys kartais pliauškęs-pliauškęs, ima ir nutyla? Pasakysite gal, kad susipratęs kvailai kalbas, nutilęs, nor išmintingu pasirodyti? Ee, ne! Gerai apie tokį pasako Lietuvos kaimietis: jeigu kvailas aptilo, tai jau žinok, kad išperės už save didesnę kvailybę.

Taigi ir apie „Kanklių Aidą“. Pliauškę-pliauškę, pliauškę aptilo, o štai pagalios ir išsiziojo su „išperėta išmintimi“.

Sausio 3 d. Kanklių Aidą“ parengė — patogaus pasilinksmavimo vakarą, — kaip garsinosi. Apie 8 valandą prasidėjo muzika, dainos, deklamacijos ir ką tik vos susiorganizavusios spēkos įstengė parengti. Nebuvo puiku, bet visgi neperblogiausia, kas galima buvo patirti iš svečių elgimosi. Toliau prasidėjo šokiai. Tie tai ir buvo meškėrės knabliuku, aut kurio reikėjo tiktai užkabinti „liežiuvis“ ir — meškėrioti...

Mat „Kan. Aido“ sąnariai

vis jauni vyrai, dar neperseniai iš tėvynės atvykę apie susirinkimų tiesas žinojo tikrai tiek, kad rengiant balių, reikia pranešti apie tai miesto valdybai ir pasisamdyti policmonas, kur tvarką saugotų. Kitokios rūšies susirinkimai galima atlikti be pranešimo miesto valdybai. „Kank. Aidas“ nemanęs balius rengti, manė net visai per bereikalingą pranešti miesto valdybai. Dainos, muzika, deklamacijos galima rengti be tam tikro pranešimo ir leidimo, teip-pat ir šokiai, jeigu juos rengiant neimama įėjimo mokesties. Svarba parengta vakarėlio rėmėsi ne ant kokių ten šokių, tikrai ant dainų, deklamacijų, — tatai draugija turėjo už save tiesą ir nepranešusi apie jį valdybon. Bet teip pasielgusi padarė neparankiai, — kadan-gi „išperėtosios išminties“ patraijyta — užsiųsti policmonai ir suardyti vakaro tvarką.

— Na-gi ir ištiesų, ką tie šliuptarniai išsimislia? Parapijos bažnyčios naudai parengtas balius negali apsieiti be policmono dalyvavimo ir dar beto klebonas turėjo per pamokslą papeikti jo tvarką. Dievaži, į mane dirstelėjo koliodamas jaunimą, kurs nešvariai tuomet elgėsi... O, ne! to perdaug!... Šliuptarniai, ir kad jŕe šį vakarą apsieitų patogiai ir dar be policijos?!... Pašėlę?!... Pamokysiu, „patraijysiu!“...

Prasidėjus šokiams salėje atsirado pora policijantų. Jie sutramdė tvarką iki tol, pakol jų nepertikrinta, kokios rūšies buvo tasai susitelkimas. Kiti svečiai, persitraukus šokiams, pradėjo skirstytis, kiti laukė toliaus. Viskas galop sugrižo į savo vėzes, tačiau bufetas jau neturėjo laimikio. Neišpirkta nė pusės saldinių ir „už ausų velkamų cigarų“. Draugijos izda nesusšelpė parengtu vakarėliu. Tačiau jojo pirmasai tikslas —

tai ne medžiagiškasai pelnas! Koksai? Tautiet! pasakyk tu, kūr's turi krutinėje nors krislelį jausmo... „Kanklių Aidas“ neliudauja, jis džiaugiasi tuo, kad susirinkusieji teikėsi sumesti „Vilniaus Kanklių“ reikalams — reikalams savo tėvynės — nors 3 dol. 11 centų (aukos jau išsiųstos). Rods, maža tai auka, bet — dievaži, jį iškeros vaisiumi širdyse... Keno? Pasisakyk sau patsai...

Jonas Giela.

Edwardsville, Pa. Gruodžio 31 d. buvo prakalbos su deliamacijoms surengtoms Gedimino D-tės. Kalbėjo J. Simanavičius, dr. J. Želviene iš Plymoutho, Fr. Živatkauskas, dr. J. Šliupas iš Scrantono. Visi kalbėtojai gerai nurodė priežastis revoliucijos ir darbininkų judėjimo, aiškino ne-teisingumą užsipuldinėjimų ant revoliucionierių, Lietuvoje. Dr. Šliupas ir ne teip labai peikė socialdemokratų, kaip tai girdėjome iš kitur. Tik nukreipė prie to, buk socialdemokratai neištikimi ir jis priminė „kišenius“. Tai kalbėjo neminėdams partijų vardo: „Aukautojai, sako, turi apsižiūrėt su savo aukomis! Dabar, girdi, pakvituoja, kad aukos nusiųstos kur reikia ir ką gali žinot kur ir kam nusiųsta! Ateis laikas išduoti atskaitas — pamatysim, kad daugumas aukų nuėjo į keno-nors kišenius“.

Teip kalbėdamas vienok ro-dijo dėti aukas ir siųstį „Valstiečių Sąjungai“ į Lietuvą. Tai daugeliui nesuprantama, kolėl dr. Sl. rodija dėti aukas, kad jas paskui kas-nors susi-kimstų į kišenius, arba tiesmu-kai sakant — vogtų per akis?

Edwardsvilietis.

Iš tikro, jei teisybę korespondentas rašo, — o mes juo užsitikime, — tai visai nesuprantama, kaip reikia elgtis redakcijoms, revoliucijos šel-

pimo komitetui ir kitiems, kurie aukas išsiunčia į Europą. Juk garsinti vietų ir ypatų vardus stačiai n e g a l i m a . Pereitais metais vienas garsus tautietis mus išvadino per laišką „tautos pardavėjais“, kuomet vieno vietinio revoliucijos šelp. komiteto atskaitoje per neapsižiurėjimą palikome vardą vietos ir ypatos, kuriai tas k-tas nusiuntė aukas.

Aukautojai! Mes atsišaukiame į jūsų protą: apsvarstykit dalyką iš visų pusių, tada pasakykit, ar aukų siuntėjai ir jų priėmėjai vagys, ar ne!?

Redakcija.

Brooklyn, N. Y. Gruodžio 26 d. atsibuvo prakalbos Gergino salėj. Publikos buvo apšėčiai. Pirmas kalbėjo rusiškai, išvaikytosios dumos atstovas, Yolovkov(? R.). Antras naujai pribuvęs Lietuvos Social-demokratų Partijos atstovas, P. Grigaitis: aiškino padėjimą Lietuvos darbininkų ir kas juos privertė sukilti prieš savo siurbėles, ir kad mums Amerikos darbininkams reikia prijausti tai kovai, kuri skelbia gerovę ateityj darbininkams viso pasaulio. Aiškino nedorus pasielgimus rusų valdžios, kokiais budais ji stengiasi apgaut savo gyventojus. Baigdamas pasakė: jeigu mes norim, kad darbininkai iškovotų laisvę ir lygybę, tai remkim tą kovą. — Publika noriai klausė ir kalbėtojams išreiškė plojimu rankų pritarimą. Aukų surinkta 24 dol. su centais.

Draugai amerikiečiai! Dabar mums geras laikas — naudokimės, — renkim susirkimus, prakalbas, kvieskim mienetą atstovą; tikimės, kad padės mūs šventam darbui, sustiprįs mus protiškai arba dvasiškai, o mes aprupinkime mūsų agitatorius nors iš materijališkos pusės, ba tie draugai pasišventę visuomenės darbui.

Gruodžio 29 d. Brooklyn

19-tos kuopos L. S. P. A. buvo parengtas teatras ir balius. Lošta antru kartu komedija „Audra Giedroje“. Aktoriai lošė gerai, ypatingai aktorės pordem išlaikė savo roles gerai. Po teatrui kalbėjo F. Bagočius, Pittsburgo akademijos studentas, nurodydams mūsų bėgančius reikalus ir ragindams prie aukų. Tapo surinkta 19 dol. aukų. Minėtam baliuje publikos buvo nedaug. Dėlko? — nežinau. O kad mūsų darbui randasi priešingų ypatų, tai aišku. Draugystės S. D. (kas ta SD? Red.) sąnariai grasino sulaikyti mums teatrą, kada tik pradėjom mokintis, kas ir pasirodė teisybė: atidarius mums syetainę, pradėjo lankytis detektyvai teiraudamiesi, kada prasidės. Bet kad tiesos leidžia laikyti teatrus ir koncertus, tai negalėjo sulaikyti, tik sulaikė lakiojančią pačtą. Vienas garsus veikėjas minėtos draugystės net į ginčus leidosi su socialistu, kad jisai tikrai žinąs, kokiu budu uždaryt galima. Mat kad socialistų draugai aktoriai lošia už dyką, o daukantiečiai ima po 5 dol. už rolę, tai nepakenčia anų. Draugai! Jeigu mes visur tik kenksime vieni kitiems, tai ir vienu ir kitu darbai niekadės nebus pasekmingi!

Vėjas.

Klaides parodymas.

Slaptavardžio Bestimburio korespondencija tilpusi „V.L.“ N52 iš Lawrence, Mass., turi šitokį sakinį: — „Bažnyčia yra Kristaus galva, o kunigai sąnariai bažnyčios ir pasekėjai Kristaus, kaip gali skirti sąnarius nuo galvos?“ Ir Bestimburis išveda pamokslą, tik ten apverkiančio Kristaus, kad apgaudinėja, zinoma, kunigai, žmonės ir tt., juos išnaudodami.

Kokia nelemta klaida! Turi būti, nes teip buvo sakyta: Kristus yra galva Bažnyčios, o visi tikinti draug su valdan-

čia bažnyčia ir žmonėmis yra jo sąnariais; kad tada mes girdžiame sakant: „su mumis Jėzus“ o draug girdžiame niekinant kunigus ir visą Bažnyčią, supraskime, kad tokie neįieško garbės Kristui, ne jo Bažnyčiai, juoba skirdami galvą nuo kūno (suprask liemenies — tas nesakytas), jieško smerčio pačiam Kristui ir jo Bažnyčiai. Ir buvo toliaus išaiškintas ryšis vyro su moterimi per sakramentą moterystės, kurio niekas neturi tiesos gadinant, jei bent pikto norintis patiems sužieduotiniams; tas buvo tenai minėta dėl aiškesnio supratimo Kristaus vienybės ir neatširtinumo nuo jo Bažnyčios. *Kun. J. Žebrius.*

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“.

Kasos stovis.

I p l a u k i m a i :	
Nuo paskutinės atskaitos 14 lapkričio užsimokėjo šios kuopos ir pavieniai sąnariai:	
Clinton, Ind	\$2,40
Jonas Simanavičius prisikantė už knygas paroduotas Zavadzkiui	58,50
Brooklyn, N.Y. 4 k.	2,80
Pana, Ill. 79 kp.	4,80
Newark, N. J.	4,80
Glen Lyon, Pa. 29k.	10,35
A. Gustanis, Roslyn, Wash. pavienis	1,00
Viso	\$84,65

I š m o k e j i m a i :

Sekretoriui A. Ramanaukui alga už 1906 m.	\$25,00
Kasieriui už markes ir popierą	25
Buvę („V.L.“ N. 46)	\$339,05
Viso labo	\$398,45

P.S. Su šia atskaita užbaigiu 1906 metus, t. y. tiek per tuos metus įplaukė pinigų į kasą. Jau būtų laikas surasti atsakantį rankraštį, nes perėjais metais nieko ypatingo ne-

nuveikėm, išskyrus auką 209 dol. L. Mokytojų Sąjungai Lietuvoje.

T. M. D. kasierius,
L. M. Kazunas.

Nauji sąnariai.

Glen Lyon Pa.	
J. Bindokaitis	60
J. Simbolaitis	60
M. Gerutis	60
K. Petkevičia	60
J. Krušinskas	60
J. Prusaitis	60
Už knygas	15
New York City.	
P. Senkevičia	60
P. Visbara	30
Už knygutės	10
Pana, Ill.	
V. Venclovas	60
A. Švabas	60
V. Kaminskas	60
T.M.D. Sekr. A. Ramanauckas.	

Iš berno ukininkas.

Parašė J. Šupaila.

Vargingų tėvų vaikas iš mažų dienų tarnavo už piemenuką o paaugęs ir sutvirtėjęs pradėjo tarnystą bernuko. Bernavo daugiau kaip 12 metų. Išaugo tvirtas ir gražios išžiuros vyras su skaisčiu veidu ir dideliais usais. Tarnavo daugiausia pas turtingus ukininkus.

Atsitaikė netikėta proga apsisivedimui. Ant Šešupės kranto gyveno viena našlė, turėjo suviršum 40 margų žemės, vaikų buvo tik trejetas — dvi mergaitės ir vienas vaikas — visi buvo da maži. Ta našlė ir paėmė tą bernuką į uzkurius. Sutarė ir tuo nuvažiavę pas kleboną į Vilkaviškį, pakalbėjo poterius ir padavė užsakus. Po trijų savaitių surengė ir vestuves, kaip paprastai Lietuvoj apsieina. Per vestuves bernukas užsilaiškė nepaprastai; rodėsi tvirtas, daug išmanęs ir drąsus teip, kad ar trimis vaikinams net pramušė galvas...

Po vestuvių į keletą dienų gospadinė atidavė bernukui

visą gospadorystą — teip ir pasidarė iš berno ukininkas.

Ukininku tapęs, tuojaus pradėjo viską prižiūrėti saviškai. Bernukas, kuris ten tarnavo tuojaus atsisakė ir nuėjo pas kitą ukininką; tarnaitė ir pradėjo nerimaut ir skųstis tėvams kad jau negerai prie naujo ukininko; piemenukai du buvo, iš kurių vieną tėvas parsivedė pas save. Labiausia reikėjo piemenuko. Gospadinė nuėjo į Pilviškius pas buvusio piemenuko tėvus ir prizadėjo užlaikyt gerai, teip, kaip ir pirmiaus buvo. Tais prizadėjimais vėl susigrąžino piemenuką.

Antrojo piemenelio jau nebuvo kam užstot, nes jis vietoje tėvo ir motinos turėjo tik patėvį...

Atėjo jau ir kalėdos. Mergina jau nenorėjo daugiau apsilikt pas tą ukininką už jokių pinigų; piemenukas, už kurį tėvai užtarė, teipgi jau nepasiliko ant ilgiau — jau ir teip tris metus buvo tarnavęs toj pačioj vietoj.

Po kalėdų nedėlioj pasikinkęs arklius į roges ir pasiėmęs prie savęs antrąjį piemenuką, ukininkas nuvažiavo į Pilviškius. Čia piemenelio patėvį nusivedė pas žydą ir gerai pavaišino alum ir degtine, kad paliktų posunį ant kitų metų:

— Tai ką, Jonai, paliksi man Juožą ir ant kito meto.

— Na, tai kaip! — atsakė patėvis: — Turi likti pas tave vėla.

— Tėte! jau aš nenoriu daugiau čia buti, man negerai, — pro verksmus skundėsi piemenelis.

— O tai kas tau negerai?

— Anksti kelia ir girnos tokios didelės, ką tik galiu pasukt. O reikia dvi geldas kas ryts sumaltie paki pusryčių duoda...

— Gana jau, melagiau! — užsiriko ukininkas: — Ne tu malei dviejų geldų, ne malsi... Yra kam sumalt... Kaip ka-

da prieini sutrint kokią saują, tai tau nurodo, kad dvi geldos!

— Et... Vaikų zaunų tik klausyk, tai žmagus nieko turėtum netekt, — užbaigė tą kalbą patėvis ir užsveikino ukininką su alaus stikline. Piemenelis, matydamas, kad jau ir vėl priverstas pasilikt pas senąjį ukininką, pradėjo graudžiai verkt. Patėvis užsiriko ant jo:

— Tai ko dabar da šlapakioji?... Tu mislini, kad teip bus, kaip tu nori? Ne, teip nebus! Tokių snarglių norų aš nepaisau!

Ukininkas išsiėmė penkias kapeikas iš kišenius ir sako:

— Te, Juozai, pinigų, nueik nusipirksi pyragą — gal jau ir valgyt nori. Naje Juozai, te, gerk šitą alų. Mazu nori ir šnapso?

Tai kalbėdamas paėmė bonką degtinės, pripylė stiklelį ir padavė vaikui. Vaikas, nepratęs prie gėrymų, tuojaus pasigėrė, o ukininkas gerdamas teip kalbėjo jam:

— Žinai, Juozai, dabar man reikia nors gyvulius pašert, kada aš išvažiuoju. Dabar po kalėdų reikia įieškotis mergos, reikia berno, kito piemenio, tai žinai, kad man reikės ir pavazinėt paki gausiu.

Ukininkas vis šaukė alaus ir degtinės — gėrė magaryčias už piemenuką. Piemenuko patėvis teip nusilakė, kad rodos norėjo prisigerti ant visų metų.

Atėjo pavakarė ir žmonės pradėjo skirstytis iš karčiamos. Ir ukininkas rengėsi namo; susitaisė arklius, atsivedė piemenuką, kurs jau nepastovėjo nuo alaus ir degtinės, įsikėlė jį į vežimą ir išvažiavo...

(Toliaus bus.)

Juozo Paukščio paminklas

Ateinančią pėtnyčią, sausio 18 d., sueina lygiai metai nuo mirties Juozo Paukščio, buvusiojo leidėjo „Vienybės Lietuvninkų“ ir įkurtojaus „Susivienijimo Lietuvių Amerikoje“. Juozas Paukštys tapo palaidotas sausio 21 d. 1906m. angliškoje kapinėse Shawnee Cemetery, Plymouthe, kadangi, kaip žinoma, į lietuviškas kapines (geriaus pasakius—tarp tautiškai—katalikiškas, nes ten priima ir svetimtaučius—pav. —slovakus, greikiškai—katalikiško tikėjimo) vietinės lietuvių parapijos klebonas kun. Vizgirda nepriėmė ir da iškeikė ar du kartu bažnyčioje, išvadindamas tik—ką mirusį „gyvuliu“, buk už tai, kad nepriėmė kunigo, nuo kurio konfraktrų velionis tiek daug yra nukentėjęs....

Atmindami to gerbiamojo tautiečio mirtį, čia paduodame paveikslėlį paminklo, pereitą vasarą pastatyto ant jo kapo, per rupestį „Vienybės“ išleis-tojų. Paminklas, padarytas iš akmens, turi pločio savo papėdėj 4 pėdas 4 colius išilgai ir 2 pėd. 2 col. skersai; augštis 5 pėd. 4 col.

Paminklas atsiėjo išviso \$230. Prie tos sumos pridėjo ir „Susiv. Liet. Am.“ 50 dol., ką paskyrė savo įkurtojaus paminklui XXI—sis seimas.

Jurgis Baronas,
—keliaujantis agentas—
„Vienybės Lietuvninkų“.

Isz visur.

Belgijos socialistų partija turi 4 dienraščius, kurių kas diena parsiduoda po 120 tūkstančių egzempliorių.

Katalikų kunigų kova su marijavitais: — Dobro kaimo, netoli m. Zgiezo, Lenkijoje, marijavitai nusiuntė vid. dal. ministeriui skundą ant kunigo, kurį atsiunte katalikų vyskupas. Tasai kunigas įėjęs bažnyčion laike pamaldų drauge su kazokais, kurie kunigui liepus, pradėję mušti žmones nagaikomis ir išvaikė juos. Skunde pranešama, kad Dievo namuose buvęs pralietas žmonių kraujas. („V. Ž.“)

Kaukaze, armėnų katalikų klioštoriuje Elzniadini, patrijarchos sėdynėje, ištiko „revoliucija“: jauni pralotai ir kunigai negalėdami geru būdu išgaut permainingų ir palengvinių, uždarė patrijarchą kambariukyje, grasindami nuzudyti, privertė jį pasirašyti, kad išpildys reikalavimus. Senieji pralotai ir vyskupai šoko gėlbėt, tai buvo skaudžiai šumūšti.

Anglija „suteikė“ Transvaliui (Afrik.) konstituciją, taigi burai jau nekels revoliucijos. Konstitucija duoda tiesą balsuot vyrams, išskyrus kalreivius, sulaukus 21 metų, gyvenantiems vienoj vietoj 6 mėnesius. Atstovai renkami 5 metams, parlamentas susideda iš aukštojo ir žemojo buto, kaip Anglijoj.—Kynus traukti prie darbo konstitucija užgina.

Ryme subatoj prieš naujus metus numirė du kardinolai: viens rytmetoj, kit vakare. Jie vadinosi Caragnis ir Tripepi. Kitas kardinolas, Fr. di Paolo Cassetta, ir miršta.—Anot rymiečių priežodžio—kardinolai visados miršta trise.

Persijos šahas (karalius) numirė sausio 7d. ir jo pirmutinis sūnus, Mohammed—Ali—Mirza, užėmė sostą. Šahas paliko apie 800 našlių.

Unija ir naujai atvykusieji.

Ką organizacija suteikia naujai atvykusiems.

Imigracijos komisorių raportai rodo, kad vis daugiau ir daugiau mūsų viegenčių ateina į šią šalį kožnus metus ir panašūs raportai yra iš mainų distriktų, kad vis daugiau mūsų vientaučių gauna darbą mainose su kiekvienais metais. Tie vyrai ateina į šią šalį jieškodami geresnių uždarbių, ne kaip jie turėdavo savo gimtiniam krašte ir pasigaminti vagadlyvesnius namus, ne kaip jie turėjo ten, iš kur atėjo ir tuo pačiu tarpu pasirupinti apie ateitę savo ir vaikų, daug geresnę ir šviesesnę, ne kaip jie turėtų, jei jie pastliktų ten kur jie gimė.

Kietųjų anglių kasyklų darbininkai dabar turi progą prisirašyti prie unijos, kokios da niekad neturėjo. Proga palaut patarimo viršininkų. Viršininkai tuluose distriktuose šaukia viešus susirinkimus ir aiškina žmonėms, kaip reikalinga turėt stiprią uniją, paplatinginti ją taip, kad iš mokesčių susidėtų streika fondas ir visokiam atsitikimui, kad savininkai turėtų ją pripažinti ir taikintis su darbininkais.

Viršininkai tet eina į mainas ir pasako žmonėms, kada bus susirinkimas, teip kad nevieles negali teisintis buk nežinojęs apie jokį mitingą ir jo tikslą arba nęgirdėjęs paraginimo.

Tiems žmonėms nėra atleidimo už atsimetimą nuo unijos ir tie, kurie teip pasielgė, yra tikrai nedėkingi savmyliai, ne-

neverti simpatijos ne parėmimo draugų darbininkų. Mums gaila, kad jie laimėjo tą, ką unija jiems iškovojo, neatmokėdami niekuomi.

Žmonės, kurie niekad nepriėmė, neteip yra kalti, nors juos irgi negali išteisinti. Jie gauna tą, ką unija jiems iškovojo, nieko pats už tai neduodami.

Dabar, žiemai prisiartinus ir angliakasyklose visur darbams sparčiai einant, tikimės, kad mainieriai daugiau pasirupis apie savo uniją, nei rupinos per visą vasarą, o ypačiai tikimės, kad mūsų žmonės parodys prezidentui Mitcheliui, jog jie iš visokių tautų yra ištikimiausiais.

Kada pavasaryj unija kovoj, idant išlaimėti kontraktus su savininkais, tada mūsų žmonės parodė, jog netik yra gatavi klausyti ką prezidentas ir unija liepia, bet teipgi yra gatavi streikuoti ir neit dirbt kada tik reikė.

Skaitlius jų išvažinėjo į kitus miestus, o kiti net į Europą. Beveik visi šitie dabar sugrįžo į kasyklas ir reikia tikėtis, kad jie sujudis uniją ir padidis jos sąnarių skaitliū.

Neseniai laikytoj prakalboj prez. J. Mitchellis kalbėjo apie reikalingumą, kad anie tūkstančiai darbininkų kasmet pribunanti į anglies šalį, laiku įgytų apšvietimą. Cia atsime nam, kokios sunkenybės stojas prieš žmogų naujai pribuvusį nemokantį šios šalies kalbą ir budus. Tai galima pasakyti apie mūsų žmones. Jie čionai pribuvę atranda, kad daug reikia jiems mokintis.

Tie vienok, ką atvažiuoja į anglies kraštą ir čionai kasyklose darbą gauna, viename dalyke naudingiau stovi ne tie, ką fabrikuose darbą randa. Tai yra, jiems siulosi progą prisirašyti prie mainierių unijos ir tosios didelės organizacijos susirinkimuose patirti daug kas jiems ant didelės naudso išeis.

Lietuviu tauta

senoveje ir šiandien.

Parašė J. Šliupas M. D.

TOMAS ANTRAS.

(Tęsa.)

distriktuose Šidlavos, Liubjino, Brasčių, Chelmo ir tt. Vėl buvo ginčas apie krikštą mažų vaikų ir tajį atmetė. Pasibaičius synodui pasiuntė iš liet. Brasčių į Vilnių deputaciją su nutarimais synodo, kad synodas beveik vienbalsiai atmetė krikštą mažų vaikų, ir ragino liet. bažnyčias, kad priimtų tuos nutarimus. Kalvynistų pastoriai Vilniuje ir kitur Lietuvoje vienbalsiai nupeikė nutarimus Vengravo synodo ir atsakė 1536 m. pastoriams Brasčiuose, vyriausiems sėjikams mokslo Socino Lietuvoje, kad jiems gaila esą matant vaidus Dievo bažnyčioje; kad jie prašo nesmiti ant dogmų, sėjamų per įnirtėlius, kurios pakels republkoje pamišimą ir nupulds Dievo bažnyčią, kad vengtų anabaptistų. Toji gromata neatfėsė pagėidaujamų vaisių. Nesisekė kalvynistams gražinti vienybę tarp jų bažnyčių ir Socijonų, ir nuo to laiko socijanizmas su skuba paplito po Lietuvą ir aplinkines provincijas. Prie to kio išsišakojimo tos sektos prisidėjo ypatingai jau minėtasai Jonas Kiška iš Ciechanovco, Žemaitijos storasta, ponas didelių valsčių, kurs atėmęs nuo kalvynistų bažnyčias atidavinėjo savo bendravieriams (pvd. Laškuose, Lidos pav., kur pastorio Simas Budnis) arba naujas steigė, dėjo didokus pinigus dėl išleidimo religišku knygų, įsteigė spaustuve Laškuose 1574m. Su tokia pagelba socijonai veržėsi į visas kalvynistų bažnyčias Lietuvoje, idant parapijas paversti į socijoniškas. Pastoriai kalvynistų Lietuvoje, kurie laikėsi Kalvino pamokymų apie Treybę, priėmė savo bažnyčion, dėl apsigynimo nuo Socijonų, formulą kalbėti prie kožnos dievmaldystos: „hitres sunt unum, et hi tres sunt unus“. Daugelis kalvynišku bažnyčių, kaip liet. Brasčiuose, Bialoje, Loškuose, Morduose ir tt. persimainė į socijoniškas; daugelis liet. šeimynų kalvynišku, kaip Kiškos, Kaviečinskių ir tt. griebėsi už šito naujo mokslo.

„Daugiaūs kaip 70 krikščioniškų sektų skaitėsi Lietuvoje, pastarais metais viešpatavimo Zygmanto Augusto“ (Norbutas).

Pats vyskupas Žemaitijos Juris III Petkevyčius (1567—1574) nebuvo „dievobaimingas“, nesa drįso visus dalykus katalikystės peikti, net sutarimus konsiliumo Tridentišchio neapskelbdino Žemaitijoje, kaip tai buvo daryta lenkų zemėje ir kitur. O ką jau sakyti apie kunigus! „Vieni tebebudami tarsi katalikais, pačias vedė; kiti tapę kalvinais arba liuteriais, įgavo moteris; kiti pametę kunigystę, gyveno it šiaip jau žmonės; kiti ant galo pavirtę į netikėlių kunigus, tose pačiose bažnyčiose, katrų lyg šiolei buvo klebonais, išsimanė apsakinėti naują kalvinų tikėjimą. Nelaimingas papiktinimas teip buvo didis, jog Žemaičiuose viso pro visu, 7 katalikų kunigai beliko“ (Valančauskas).

Su reformacija prasidėjo ir naujas gaivumas Lietuvoje; pats Liuteris, kaip tvirtina Roggė, labai rūpinosi apie apšvietimą Prusiškių liutuvų, ir veikia ten išlygo mokslavietės, kurių įsteigmę aprašinėja ir Friedeberg rašte „Bilder aus Ostpreussen“. Į neilgą laiką liuteriškiei įsteigė 10, o kalviniškiai

41 savų bažnyčių. Katalikų visai neliko parapijose Liolių, Kelmės, Kurtavėnų, Rietavo, Tauragės, Žagarės ir Krakių.

„Kad atkeliavę skelbėjai naujo tikėjimo įvairiose vietose pradėjo kiteip mokinti žmones ne kaip lyg šio laik, buvo mokomi, už vis tos srijos (aplink Kretingą, Salantus, Plungę ir tt.) vargdieniai drąsiai pradėjo byloti, jog krikščionys ir patys nežino, kaip reikia tikėti, todėl vieni teip, kiti kiteip moka. Kaipogi nė katalikų nė liuterių beklausydami, sugrįžo į seną tėvų savo stambeldišką arba pagonišką tikėjimą. Paskyrę sau vaideliotus arba kunigus, vėl sukūrė šventą ugnį ant kalno pas Salantus ir ant Byrutės kalno. „Mažas tiktai dalykėlis bajorų, iš Lenkų zemės atėjusių ir čion tėviškes įgyjusių, tebebuvo katalikais“ (Valančauskas).

Toje gadynėje kalvyniškiei turėjo Lietuvoje mokslaines: Oršoje, kur mokintoju ir rektoriumi buvo liutuvys Petras Siostrzencevyčius; Vilniuje po rektorysta Bened. Rosumskio, Petro Siostrzeucevyčiaus, Pov. Demetriaus, And. Vešiaus iš Gedanos, Vaitiekaus Hartlybo, pruso; Brasčiuose; Nesviežiuje; Siemiatyčiuose; Šidlavoje po rektorysta Salamono Grociaus; Biržiuose po vada Ad. Rašiaus; Keidainiuose ir Slucke.

Šidlavoje 1592 m. Zopija Vnučkienė Pašušvienė, kartu su kalvyniškių kunigais, įkūrė mokslinyčią; „pirmam mokintojui 100, antram 40, trečiam gudiško liežuvio mokintojui 30 auksinų, kas metą algos mokėjo“. Tarp kitų mokintojų, čion buvo ir Salamonas, kuris buk su kalviniškių kunigu matęs Mariją Mergę su kudikiu ant rankų verkiančią ant akmens, po kuriuomi kunigas katalikų Holubka buvęs paslėpęs senos katalikų bažnyčios turtus nuo kalviniškių. Tuos svaičiojimus katalikų kunigai panaudojo dėl stebuklų sutvėrimo Šidlavoje!..... „Šidlavos mokslainėje, kas vien norįs, mokintiesi galėjo. Šidlavos kalviniškių bažnyčios pinigais mokėsi dar ten 4 vaikeliai, kurie išėję mokslus, turėjo į kalviniškių kunigus įstoti ar būti mokintojais“ (Valančauskas). Ta mokslainė pragaišo vienkart su kalviniškių bažnyčia (bene 1622m., kada kn. Kazakevyčia atprovojo bažnyčią Šidlavos nuo kalviniškių, ar gal apie 1669 m., po minėtinų muštynių su katalikais, antpuolusiais atimti zemę nuo kalviniškių).

Kelmėje, kur gadynėje vyskupo Jurgio III Petkevyčiaus (1567—1574) kalviniškiai pasiėmė bažnyčią katalikų su visu jos turtu, didžiunai Gruzevskiai buvo įsteigę mokslainę. Kad sudas Vilniuje, skundziant kn. Jonui Kazakevyčiui, 1609 m. liepė katalikams bažnyčią sugrąžinti, turbut ir mokslainė kalviniškių Kelmėje pragaišo.

Žeimeliuose, Panevėžio pav., buvo kalvinų mokslinytelė, kuri 1674 m. pragaišo.

Rietuve kalviniškiai turėjo mokslainę ir savo spaustuve. Ir parubežyje žemaičių, Lietuvos pusėje, kalviniškiai turėjo savo mokslinyčias: Grežiuose, Krosnagiliškiuose, Biržiuose.

Mokslainę Biržiuose, gymnazija vadinama, įsteigė Kristupas Radivilas 1616 m.; jos valdimieru buvo Adomas Rašius iš Karaliaučiaus, per Radivilą pargabintas. Kalviniškiai mokino žemaičius savo tikėjimo dalykų iš katekizmo Martyno Liuterio, išguldyto iš vokiškos kalbos per Mosvidių, Ragainės miesto vyresnį kunigą ir spausto Karaliaučiuje 1547 m.

Kalvinai Lietuvos, Kuršo ir Vidžemio siuntinėjosa vo vai-

kus mokslinę *Levartavan*, iki ji išgeso 1597 m.

Kaip pas socijonus, priežiura mokslinių ir mokslo pas kalviniškius buvo pavesta synodams, kurie skyrė rektorius ir mokintojus, plianą mokslų, siuntė naminius mokintojus bago-tesnei šlėktai ir tt. Synodai taip gi aprinkdavo užžiūrėtojus mokslainių, scholiarchus, žmiones šviesius ir teisius.

Kunigai katalikų ir ne katalikų, valdytojai minėtų mokslainių, be paliaubos tarp savęs barėsi ir „vietoj išmokymo ko gero, į gilesnę dar tamsybę žmonelius pastumėjo“ (Valančauskas),

Ir *socijonai* turėjo keletą savo mokslainių Lietuvoje: „Bet žydai elgėsi gudriaus, praktiškiaus negu socijonai: nesisimokino provų, nėra tai jų galvoje nė šalei, nė jiems patiems ant nieko prisidėti negalėjo, bet mokinosi chirurgijos ir medicinos, nėra ta suteikė jiems tulą ženklimą ir svarbą, darė juos naudingais draugijai ir suteikė jiems materijališkus pelnus“ (Lukoševyčius). Mokslainė Socinijonų Rakove tapo panaikinta 1638 m.; tai buvo vieta, kur garsusis katechizmas tapo išleistas per brolius Socini. 28 d. rugpjūčio 1645 m. susirinko į Toriunių *Colloquium Charitativum*, kaip tai vadinosi, kurio mieriu buvo sutaikinti visokias religiškas sekas, kurios sukrutino republiką. Tas susirinkimas įvyko per vienyjimą karaliaus. Bet nuo pat pradžių Socinijonai nebuvo prileisti. Tie, kurie aplankė kongresą, laikė 36 suėjimus, bet jų konferencijos neatnešė jokio vaisiaus. *Colloquium* tapo uždarytas 21 d. lapkričio su labai mažai ceremonijos. Jo transakcijos tapo apgarsintos Varšavoje 1646m. po antrašu, „Acta conventus Thoruniensis celebrati anno 1645, pro ineunda ratione componendorum Dissidiorum in Religione per Regnum Poloniae“ (Morfill). 1658 m. aktu seimo socinijonai tapo išvyti iš Lenkijos.

„Kartu su religišku krutėjimu, gal jo pakeltas, ėjo didelis protų judėjimas, kurių įrankiu buvo lenkiška kalba. Tuomet tai per kunigaikščių Radivilų stengimus atsirado protestantiškos mokslavietės, kurios ilgai užsilaike pagal tuometinės pedagogijos; ten tai pirmą kartą pradėta buvusioje didžioje Lietuvos kunigaikštystėje mokyti lenkiškos kalbos, išstumiant cerkviškai slaviską. Mikalojus Juodas kunigaikštis Radivilas, tikras kalvynystės apaštalas, gausiai šelpė mokytus ir besimokinančius; dėl pritaismo atsakančių mokytojų jie įkurė prie Karaliaučiaus ir Oxford'o visuobinyčių stipendijas; savo dvaruose statinėjo kalvinų susirinkimus (bažnyčias), prie kurių tuojaus atsirasdavo ir mokykla“. (Tėv. Sargas, No 2, p. 10). „Tose mokyklose (o jų buvo apie 40!) mokyta vaikus abejos lyties skaityti, rašyti ir skaitlių podraug ir tikėjimo pamatų, reikalingų žinoti prie konfirmacijos; liturgiškis liežuvis susirinkimų, prie kurių buvo mokyklos buvo ir išguldomu (mokinimo).... liežuvju, ir dėlto daugumas mokyklų buvo—lietuviškos“. Už tai spaudzinta veikalus su liturgiška ir religiška įtalpa Prusuose ir Vilniuje, nuo 1650 m. per keletą dešimtmečių Kėdainiuose, Chipinskio Bibliją net Londone. Buvo tai daugiausiai vertimai iš lenkiško, kaip Rejo Postilla, kurią Rietavo Tijunienė, Zofija Pašusvė spausdydino: „Postilla Lietuviška Tataj esti Išguldimas prastos Evangelių ant kožnos Nedėlios ir Szventes per visus mecus kurios pagal buda sena Bažnicoy est Skojtomos.... Noklodu jos Mili. Po-

nios Zophios Paszuszves.... Metuose Dieva 1600“. Taip gi Kėdainių kancijonolas: „Kniga Nabožnistas krikščioniškos ant garbos Dievoy Troycey... Ant vartoima Bažnyčioms Didis Kunigaikštis Lietuvos, Kiedaynise 1653“ ilgai vartojosi kalvinų žmonių mokslainėse.

Kaip reikia apsaugoti šlėktišką valnybę, idant nepastotų svavale, apie tai rašė *Andrius Wolan'as*; (1230+1610), vienas iš vyriausių piliorių kalvynizmo Lietuvoje, veikale *De libertate politica* seu civili (Krokuvoj 1572), kurį dar jam gyvam beėsant Stasys Dubingovič į lenkų kalbą perdėjo ir išdavė po užrašu: *O wolności Rzeczypospolitej* (Wilno 1606). Savo pažvalgose, rodose ir įrankiuose Wolanas yra šalininku Modrzewskio.

Nikalojus Radivilas Juodys, maršalka ir kancleris did. liet., vyriausias protektorius sekto kalviniškių (+1565) apgarsino 1563 m. Brastyj Lietuviškam naują lenkišką išguldytą Biblijos, padarytą suvienytu triusu daugelio mokintų vyrų, kurį sunus jo kunigaikšt's Radivilas Sierotka, uolus katalikas, atydžiai naikino. Reta toji šiadien Biblija nešioja vardą „Radiviliškes“ arba „Brestiškes“.—*Simas Budny*, pirmas kalvyniškis, po tam socinijonas, išdavė atskirą išguldytą pilnos Biblijos 1570 m. Nesviežiuje; dėlto ji vadinasi „Biblija Budnio“ arba „Nasviežiškė“.—Galiam 1632 m. išėjo „Biblija Gedaniškė“, taip vėliaus pavadinta, o turėjusi ganėdinti reikalams socinijonų, nėra ir „Biblija Budnio“ buvo taip pat kalvyniška.

Stasys Košutskis, dvarionis ir sekretorius Nikalojaus Radivilo Rudojo išguldė iš Cicerono, *O powinnościach wszech stanow ludzi, księgi troie* (t. j. *De officiis*, Wilno 1593).—*Bieniaš* (t. y. Benediktas *Budny*, brolis Simano, dvarionis atmono laukinio lietuv. Kristupo Radivilo, išdavė a) „Księgi o Starości (De sencetute, Wilno, 1595)“, b) „Księgi o Przyjaźni (De amicitia, t. 1603).

Kristupas Krainskis (1565+1518), superintendetas susirinkimų kalvyniškių Mazojoje Lenkijoje, garsus buvo savo religiška iškalba, ir apgarsino spauda: a) *Postyllę koscioła powszechnego* (Laszczów 1608) ir b) *Postyllę krześciańską* (+1611).

Jezuvitai, ypačiai Petras Skarga, daug triūsėsi, kad atversti pravoslavnus krikščionis. 1594 m. 4 graikiški vyskupai (Lucko, Pinsko, Chelmo ir Lembergo) susitarė savo avis perversti ant Romos katalikų. Jiems pritarė Metropolytas Kyjevus. Mat popiežiai nuo seniai troško suvienyti graikišką su lotynų bažnyčia, bet nuo koncilijumo Florencijoje nesisekė, nežiarint į tai, kad Izidorius Moskvos metropolytas, buvo priėmęs titulą kardinolo; kad jis namon sugrįžo, jį pasodino į kalėjimą, iš kur jis laimingai paspruko. Dabar 1495 m. Braščiuose įvyko toji unija, ir vyskupas Vladimiro Peciey bei vyskupas Lucko Terleckis keliavo pas karalių, o nuo to pas popiežių Klemensą VIII. Čion jie priėmė punktus conciliumo Florencijos, daleisdami *filioque* savo išpažinime, mokslą apie šveistainę, ir popiežiaus viršesnybę, bet pasilaikė vartone slaviskos kalbos rituale, ir keletas kitų punkta disciplinos Rytiečių Bažnyčios. Tokiu tai budu atsirado unitai, kurių šiadien yra daug Galicijoje, alė mažai Maskolijoje.

(Toliau bus)

Atsakymai.

K. Armonui. Kita korespondencija, apie tą patį susirinkimą, atėjo anksčiau už jūsų; dėlto aną talpinant negalima sunaudot antrosios.

A. Kaimynui. „Dabartinę evoliuciją“ gavome. Tinka. Temykit į rašybą.

Tik per 10 dienų.

Jeigu rašai kur gromatas ir nori geriaus įtiki, parsitraukie su paveikslais ir apskaitymais drukuotų popierių tuzinas su kopertais 25c., už \$1,00 6 tuz., 1000 dėl pardavėjų \$5,00.

Adresavok: G. Baronas

131 16-th str.

S. S. Pittsburg, Pa.

„V. L.“ keliaujantis agentas.

Pajieszkojimai.

Pajieškau kriaučiaus prie kostumiersko darbo. Apie mokęstį dasizinkite per laišką.

J. Gvaizdikas, Box 364.

Spring Valley, Ill.

Pajieškau Stasio Rudvalio, Suvalkų gub., Starapolės pav., Mokolų gmino, Baltsupių kaimo. Pirmiau gyveno Pittsburg, o dabar nežine kur. Ar pats, ar kas kitas teiksis duoti žinę ant antrašo:

T. Žarnauckas, Box 577.

Spring Valley, Ill.

Susirinkimai.

Wilkes-Barre, Pa. S. L. A. kuopos susirinkimas bus 20 d. sausio 1907, po pietų, po Nr. 3 So. Meade str. Sąnariai ateikit, teipgi ir nauji bus priimami prisirašyt. *Komitetas.*

Teatras!

Rengiamas teatrališkos kuopos Velnias Spąstuose trijuose aktuose bus lošiamas 29 sausio, 7:30 vakare ant salės B. J. A. už City Hall, netoli Public Square Wilkes-Barre, Pa. Teipgi dainuos revoliucijines dainas. Užprašom visus lietuvius vietinius ir aplinkinius.

Tikietas 35 c. ir 25 c., vaikams 10 c. *Komitetas.*

Aukos.

Klaidos atitaisy-
mas.

Pereitam Nr. pakvituota iš pittsburg, Pa., \$2,25; turi but \$2,75; prisideda 50 c.

Viso labo \$93,91.

Prakalbos ir deklamacijos

Lietuvaičių Apšvietos draugystė parengia prakalbas su deklamacijoms 23 d. Sausio Draugelio svetainėj, 73 Grand' str. Brooklyn, N. Y. 7-tą valandą vakare, atminimui kritusių už laisvę 22 d. Sausio 1905 mete Petrapilėj. Užprašome visus ko skaitlingiausiai ypač moteris ir merginas. Įžanga visiems dykai. *Komitetas.*

Didele paroda

Krutančių paveikslų

(Moving Pictures).

Pittston, Pa. Sausio 22 ir 23 d. salėj J. Andriušio.

PROGRAMAS: Bus parodyta per elektriką naujausi atsitikimai Rusijoje, Lietuvoje ir Lenkijoje. Gyvenimas socialistų, kaip jie kovoje su rusiška valdžia už liuositybę savo visos žmonijos. Toliaus teipgi bus parodyta baisios skerdynės žylių per „juodašimčius“, kurie teipgi kariauna drauge su visa žmonija. Visų tų atsitikimų, negaliu jums aprašyti, bet kaip ateisit ant tos mano parodos, tuo sykiu patys pamatysite, kaip mūsų broliai ir seseris lieja kraują dėl mūsų brangios tėvynės Lietuvos.

Teipgi toliaus bus parodyta gyvenimas Amerikoniškų bomų, kurie nenorėdami darbą dirbti, apvagia žmones, plėšia bankas ir tokiu budu daro sau gyvenimą.

Paroda prasidės 8 val. vakare. Įžanga vyrams 25c. Moterims 15c. Vaikams 10c.

Nuoširdžiai užprašo rodytojas A. T. Rachunas.

Ant pardavimo.

Farmą parduoda su gera žeme, nauja stuba ir kluonas su tvartu.

Ant pardavimo namai geroj vietoj aut gyvenimo, dėl dviejų šeimynų ir vienos.

Ant pardavimo lotai Hildale, naujos mainos ir geri darbai. Dasizinkit „Vien. Liet.“ Redakcijoj.

Didelis Balius!

Pirmutinis balius Draugystės Susivienijimo Lietuvaičių Brooklyno, N. Y. Atsibus Sausio 20 d. svetainėj Masonic Temple Hall, Grand str. ir kampas Havemeyer. Įžanga vyrams 25 c. moterims 15c. Prasidės 2 val. po pietų. Muzikė bus net iš Washinktono visus aplinkinius lietuvius ir lietuvaiteis nuoširdžiai užkviečiame. *Komitetas.*

Bažnytiniai rubai

Labai pigiai ant pardavimo kaip tai: arnotos, kopos, stulos, kamžos, albos, kiėlikas, monstrancija, kryžius ir tt.

Daiktai yra gana gražiai užlaikomi ir nėkiek nesuniekuoti, bet mes pirkėjams atiduosim už prieinamiausias prekes. Norintieji arčiau dasizinkite apie spalvas drabužių, padarymą ir prekę rašykite per laiškus ant šio antrašo:

P. Grinius, 210 S. Eataw str.,
Baltimore, Md.

Didelis Balius!

Parengtas draugystės šv. Kazimiero, sušelpimui Andriukaitienės, kurios vyras serga, antras metas špitolėje Atsibus. Utarnike 5 d. Vasario 1907. 6 valandą vakare. Salėje Shawnee Dancing Academy, Plymouth, Pa. Muzika bus kopuikiausia. Užprašom visus lietuvius ir lietuvaiteis, ko skaitlingiausiai susirinkti. *Komitetas.*

Tikietas 25c.

Bankietas! keliamas P. M. Beno 22 d. sausio, 7 val. vakare ant salės Cemet'o Plymouth, Pa. Prieš vakarienę bus generališkas maršas. Norinti turēt smagę zobovą atsilankykit. *Komitetas.*

BALIUS!

Sus. L. A. 24 kuopos, Glen-Lyon ir Wanamie, atsibus Subatoje 2 d. Vasario 1907, prasidės 6 val. vakare ir trauksis iki 12 nakčia, salėje Mrs Doons, Glen-Lyon, Pa. Muzika bus kopuikiausia. Visus lietuvius ir lietuvaiteis užprašom koskaitlingiausiai susirinkti. *Komitetas.*

Tikietas 25c.

Draugiška vieta.

Daugumas žmonių gyvena biednai iš priežasties nepasisekimo ir neapsitokavimo iš nepasekmių kaimynystėja, vienintėlei neapsvarstymo priežasčių turinčių jo užsiėmimuose ir nedaleidženčiose priežastise kiekvienos ypatos užimančios vietą gyvenime. Nekurie dirba sunkei ir yra pačėdus, o antri meto pinigis bereikalingai. Nekurie užlaiko savo sveikata iki senatvei, dėl to jaunose dienose dirbdami gyvena normališka. Tie kurie reikalauje sveikatos ir energijos su kare gyvenimo kad turētų pasekmes ir smagumą lai vartoje T inerio Amerikonišką kartujį Vyną. Jis dirba sutikime su gamta ir pagelba gyvenime. Supasekme dėl nesutravėjimo kraujo nervu, slobnumo ir mieguistumo. Nėra geresnės atgaivinime.

Gaunamas vizose aptiekose, arba pas patį fabrikantą – Juozapą Trinerį 799 So. Ashland ave., Chciago, Ill.

Darbo Offisas.

Kas nori gauti darbą arba darbininką, tegul kreipsis pas:

JURGI MACEVICZIŲ,

136 E. Main st. Plymouth, Pa.

Lengvas darbas!

Geram žmogui nusipirkus drukuojamą mašiną spaudinēt visokius tikietus popierius knygeles ir tt. yra geras uždarbis aš parduodu su visais įtaisymais ir visokioms literoms labai pigiai mašiną. Akvatinkas dasizink nok daugiau per gromatą, adrisuok:

G. Baronas,

131 16th st. S. S. Pittsburg, Pa.

„Vienybės Lietuvninkų“ keliaujantis agentas.

Dekavoju publikai

už pagalbėjimą mano užsiėmime ir pasitikiu ant toliaus apturėti nuo jūsų simpatiją perkant pas mane laikrodėlius, žiedus, rėmus, abrozus ir visokius tavorus.

STANLEY GOOD,

154 East Main str.

PLYMOUTH, PA.